

УДК 7.76.655

ДИЗАЙН СУЧАСНОЇ КНИЖКОВОЇ ІЛЮСТРАЦІЇ В УКРАЇНІ: ТВОРЧА МАЙСТЕРНЯ «АГРАФКА»

ЄЖОВА Ольга, МОТОРНА Тетяна
Київський національний університет технологій та дизайну, Україна
oyezhova70@gmail.com, yxxxip@gmail.com

В статті обґрунтована важливість книжкової ілюстрації: для сприйняття книги читачем та подальшому враженню від неї. Схарактеризовано дизайн розвиваючих та казкових книжкових видань для дітей від творчого об'єднання «Аграфка». Зокрема, проаналізовані колірне рішення, особливості малюнків, матеріали. Виявлені особливості дизайнерських рішень видання «Ріпка»: повстяний футляр, додаткове обрізання сторінок.

Ключові слова: графічний дизайн, книжкова ілюстрація, книга, візуальна складова, творче об'єднання «Аграфка».

ВСТУП

Сучасна українська ілюстрація визначається поєднанням багатьох стилів та широким спектром технік, які забезпечують унікальне та новаторське бачення книг, перетворюючи їх на витвори мистецтва. Основні принципи графічного дизайну, які використовуються, зокрема, в ілюструванні книжкових видань, викладено в монографії [1].

Одними з найпопулярніших представників книжкової ілюстрації в Україні є творче об'єднання «Аграфка» (Львів, Україна). Засновники студії Романа Романишин та Андрій Лесів у своїх роботах поєднують різні техніки та жанри, виходячи за рамки звичної ілюстрації, що спонукає читача мислити й взаємодіяти з нею. Зокрема, під час роботи над книжкою «Франко від А до Я» був спеціально випечений хліб з написом «Тато», щоб він виглядав більш реальним, а також під час оформлення видання візерунки для сорочки були намальовані, а вишиті.

Рис. 1. «Франко від А до Я» видавництва «Аграфка»

З моменту заснування студії у 2010 році митці стали лауреатами багатьох престижних премій, серед яких Гран-прі Дитячої книжкової премії «Левеня» за книжку «Рукавичка. Українська народна казка», премія «Bologna Ragazzi Award» в номінації non-фікшн для дітей, тощо.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою даної роботи є аналіз особливостей творчого вираження за допомогою книжкової ілюстрації на прикладі робіт творчого об'єднання «Аґрафка» (Львів, Україна).

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Завданням ілюстрації в книжці є надання можливості читачу в повній мірі поринути в текст та відчутти цінність літературного змісту. Ілюстрація може як підкреслювати найсуттєвіші елементи сюжету, так і розкривати читачу найменші деталі, підсилюючи емоційне забарвлення історії. Якісне художнє оздоблення книг також заохочує людей відкривати для себе світ літератури, незалежно від їх віку та сфери діяльності.

Творча майстерня «Аґрафка» являється одним з найуспішніших на найвідоміших мистецьких об'єднань сучасної України. Дитяча книга – це широкий простір для ілюстративної творчості, що дає змогу багато експериментувати. Їх творчий шлях почався з ідеї осучаснення класичних творів дитячої літератури, такі як «Рукавичка», «Ріпка» (у переказі І. Франка), тощо.

Свого часу реалізація видання «Ріпка» мала багато складнощів. Автори використали прийом обрізання сторінок, щоб підсилити ефект «витягнення» ріпки персонажами твору, що ускладнило друк видання на етапі виробництва. Але згодом, після того, як «Аґрафка» за власний кошт надрукували перші 100 примірників і отримали схвалення публіки, про цю книжку дізналося тернопільське видавництво «Богдан» і запропонувало її видати. Більше того, видавництво погодилося залишити ідею відтворення повстяного футляру у накладі книги, що уже сильно відрізняло збірку від конкурентів. Таке рішення не тільки захищає саму книжку від деформації та забруднення, а і являється чудовим елементом зовнішнього оформлення. Згодом «Рукавичка» стала першим українським виданням, яке отримало відзнаку на Братиславському біенале за часів незалежності України.

Головним секретом успішності проектів за словами засновників «Аґрафка» являється ґрунтовний аналіз твору, як один з перших етапів роботи над ним. Знайомство з сюжетом, героями та образом автора - основні задачі, з яких потрібно починати для отримання якісного продукту в кінці. Оформлення видання - це своєрідне кіно у форматі книги. Процес включає в себе не тільки створення ілюстрацій до тексту, а також підбір різних видів паперу задля отримання цікавих текстур або комбінування різних видів друку з метою одержання незвичних кольорових комбінацій.

Ще одним важливим рішенням при виготовленні книг являється визначення типу обкладинки та кріплення сторінок. Адже саме від цього залежить зовнішній вигляд виробу та його довговічність. Вирізняються чотири основні типи кріплення: м'яка обкладинка; тверда обкладинка; кріплення на скобу; скріплення пружиною.

М'яка обкладинка являється найпопулярнішим варіантом, адже виробництво такої продукції виходить дешевим, але мінусом являється недовговічність видання. Протилежністю такого кріплення є тверда обкладинка. Такі книги хоч і виходять дорожчими при створенні, але викликають ефект преміальної та якісної поліграфії. Кріплення на скобу зазвичай застосовують для виготовлення поліграфічної продукції невеликого об'єму. Цей спосіб міцний та гнучкий, сторінки можуть розкриватися рівно і мають можливість складатися в інший бік для зручності. Скріплення пружиною являється стильним трендом в поліграфії. Цей варіант зручний тим, що користувач може виривати сторінки книги без пошкодження корінця. Популярним варіантом цього кріплення є "прихована пружина". В цьому випадку її ховають під обкладинку виробу і її видно лише частково.

Ще однією винятковою ознакою львівських художників є влучне поєднання рукотворних художніх технік з цифровими, що і створює їх унікальний почерк.

У 2014 році «Аґрафка» випускає свою дебютну книгу «Зірки і макові зернятка» [2], яка в тому ж році здобуває нагороду на престижному ярмарку дитячої книги у Болоньї. Історія розповідає про маленьку дівчинку Дору, у якої є мрія - порахувати все на світі. Зірки нагадують їй макові зернята та стають об'єктом уваги. Але рахувати макові зернята легше ніж зірки. В той час, як макові зернята виступають символом повсякденності, зірки - це щось неосяжне. За цим "неосяжним" ховається прагнення головної героїні розвиватися та відкривати нові горизонти.

В ілюстрації до книги вдало використана ідея зі з'єднанням точок задля отримання в результаті картинок звірят. Таким чином історія об'єднує головну героїню, яка викладала макові зернята для зображення свого кролика та маленьких читачів, яким подобається гра із послідовним з'єднуванням крапочок лініями.

Рис. 2. «Зірки і макові зернятка» від творчої майстерні «Аґрафка»

За словами авторів, в цій історії покладена "філософія маленьких кроків", яка навчає дітей йти до своєї мети маленькими кроками та пробуджує в них жагу до пізнання світу і пошуків заняття до душі.

Дитяча книжкова ілюстрація є дуже важливою частиною культурного збагачення суспільства. Адже якщо для дорослої людини графічна частина книги сприяє отриманню естетичного враження від видання, то для дитини - це спосіб знайомства з життям, який допомагає їй розуміти образи ще задовго до того, як вона навчиться читати. Саме якісна картинка розвиває дитячу фантазію та зацікавлює відкривати для себе світ книг в майбутньому. Виразні малюнки запам'ятовуються дитиною на все життя та відкривають захоплюючий шлях до образотворчого мистецтва.

Сучасний український ринок книжкових видавництв в процесі постійного розвитку на шляху до збільшення обсягу унікальних та оригінальних видань і має великий візуальний потенціал для якісного оформлення літератури.

ВИСНОВКИ

Проведено дослідження важливості книжкової ілюстрації, а саме: вплив візуальної складової книги на враження читача від неї. Проаналізовано індивідуальний підхід майстерні «Аґрафка» до створення дизайну книжкових видань та їх філософії у цій сфері. В результаті було охарактеризовано вплив львівської дизайн-студії на розвиток української ілюстрації та її подальший шлях у сучасному суспільстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Колосніченко М. В., Гула Є. П., Пашкевич К. Л. та ін. *Графічний дизайн в інформаційному та візуальному просторі*: монографія. Київ: КНУТД, 2022. 226 с.

2. Карпенко Д. Майстерня «Аґрафка»: Найважливіше — виловити ключі, які відкриють двері для візуальних асоціацій. URL: <https://web.archive.org/web/20160701070555/http://ukrzurnal.eu/ukr.archive.html/1355/>

3. Творча майстерня «Аґрафка»: Ми намагаємося мандрувати від техніки до техніки, бути вільними і виходити за рамки. URL: <https://starylev.com.ua/news/tvorcha-maysternya-agrafka-my-namagayemosya-mandruvaty-vid-tehniky-do-tehniky>

4. Крайнікова Т. С. Аґрафка. Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/Аґрафка>

YEZHOVA O., MOTORNA T. ART STUDIO "AGRAFKA" AND ITS INFLUENCE ON MODERN BOOK ILLUSTRATION IN UKRAINE

The article substantiates the importance of book illustration: for the reader's perception of the book and further impression of it. The design of educational and fairy-tale book publications for children from the creative association "Agrafka" is characterized. In particular, the color scheme, features of drawings, and materials are analyzed. The features of the design solutions of the publication "Turnip" are revealed: a felt case, additional trimming of pages.

Keywords: *graphic design, book illustration, book, visual component, creative association "Agrafka".*